

на в Мюнхені 1968 р. і відтак, в роки незалежності України, була передрукована в багатьох вітчизняних журналах, в працях Ю. Бадзя, М. Горбача, М. Жулинського, В. Іванишина, В. Лизанчука, А. Матвієнка, П. Мовчана, В. Романиука та ін. Водночас неважко помітити, що з правового боку

мовне питання в його історичному розвитку на території України ХХ ст. не було предметом спеціальних комплексних досліджень, хоче це має наукове і практичне значення, передусім для української правничої науки та юридичної практики.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Шевельов Ю. Українська мова в першій половині ХХ століття (1900-1941) : стан і статус / Юрій Шевельов. – Без місця видання: Сучасність, 1987. – 208 с.
2. Мироненко О. М. Світоч української державності: політико-правовий аналіз діяльності Центральної Ради / О. М. Мироненко. – К., 1995. – 327 с.
3. Верстюк В. Українська Центральна Рада / В. Верстюк. – К., 1997. – 262 с.
4. Машевський О. П. Політика уряду П. Скоропадського в галузі освіти і науки (1918 р.) : автореф. дис. ... канд. іст. наук : 07.00.01 / О. П. Машевський. – К., 1997. – 19 с.
5. Пижик А. М. Культурно-освітня політика в добу Директорії УНР (1918 – 1920 рр.) : автореф. дис. ... канд. іст. наук : 07.00.01 / А. М. Пижик. – К., 1998. – 20 с.
6. Єфремова Н. В. Суд і судочинство в УНР, Українській державі, ЗУНР (1917-1920 рр.) / Н. В. Єфремова, Б. Й. Тищик, В. Т. Марчук. – Одеса : Фенікс, 2007. – 280 с.
7. Єфремова Н. Історичний досвід правового забезпечення прав людини в конституційних актах Західно-Української Народної Республіки / Н. Єфремова // Актуальні проблеми держави і права. – Одеса, 2001. – Вип. 11. – С. 108–110.
8. Тищик Б. Й. Західно Українська Народна Республіка (1918–1923). Історія держави і права / Б. Й. Тищик. – Львів : Тріада плюс, 2004. – 392 с.
9. Кобилецький М. Утворення та структура державного апарату ЗУНР / М. Кобилецький. – Львів, 1998. – 60 с.
10. Стерчо П. Карпато-Українська держава / Петро Стерчо. – Львів : За Вільну Україну, 1994. – 288 с.
11. Лавріненко Г. Розстріляне відродження: Антологія 1917 – 1923. – Париж, 1959. – 958 с.
12. Ряппо Я. Народное образование и национальный вопрос на Украине / Я. Ряппо // Вестник Одесского губотдела народного образования. – 1920. – № 5. – С. 31–39.
13. Васильченко Г. Українізація і органи влади / Г. Васильченко. – Х., 1929. – 112 с.
14. Золотоверхий І. Д. Становлення української радянської культури / І. Д. Золотоверхий. – К. : АН УСРР, 1961. – 424 с.
15. Бакало І. Національна політика Леніна / І. Бакало. – Мюнхен: Сучасність, 1974. – 211 с.
16. Васильчук Г. М. Українізація вищих органів державної влади... (20-і роки) : автореф. дис. ... канд. іст. наук / Г. М. Васильчук. – К., 1994. – 18 с.
17. Блинда Л. В. Украинизация и ее роль в общественно-политической жизни украинского народа в 20-е гг. : автореф. дис. ... канд. ист. наук / Л. В. Блинда. – К., 1992. – 20 с.
18. Силницкий Ф. Национальная политика КПСС / Франтишек Силницкий. – Вашингтон : Проблемы Восточной Европы, 1990. – 312 с.
19. Конквест Р. Жнива скорботи: радянська колективізація і терор голодом / Роберт Конквест. – К. : Либідь, 1993. – 284 с.
20. Смаль-Стоцький Р. Українська мова в советській Україні / Роман Смаль-Стоцький. – Варна, 1937. – 318 с.
21. Садовський В. Національна політика совітів на Україні / В. Садовський. – Нью-Йорк-Торонто-Сідней-Париж, 1969. – 120 с.
22. Волинський Я. Як Сталін дусив Україну / Я. Волинський. – Нью-Йорк, 1979. – 86 с.
23. Бадзьо Ю. Право жити: Україна в складі СРСР, людина в системі тоталітарного соціалізму / Ю. Бадзьо. – К. : Таксон, 1996. – 432 с.
24. Чапленко В. Мовна політика більшовиків на Україні в 50-60-х рр. / В. Чапленко. – Без місця видання : Сучасність, 1974. – 214 с.

УДК 351.75

ГРОМАДСЬКИЙ КОНТРОЛЬ І НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ

PUBLIC CONTROL AND NATIONAL SECURITY OF UKRAINE

Наливайко Т.В.,

*старший викладач кафедри теорії та історії юридичного факультету
Східноєвропейського національного університету
імені Лесі Українки*

Розкриваються питання безпеки українського суспільства як ціннісний орієнтир громадського контролю. Акцентовано увагу на створення елементів системи управління безпекою. Висвітлюються складові змісту і суті безпеки економічного розвитку.

Ключові слова: громадський контроль, соціальний контроль, економічна безпека, соціальна безпека, національна безпека.

Раскрываются вопросы безопасности украинского общества как ценностный ориентир общественного контроля. Акцентируется внимание на создание элементов системы управления безопасностью. Освещаются составляющие содержания и сущности безопасности экономического развития.

Ключевые слова: общественный контроль, социальный контроль, экономическая безопасность, социальная безопасность, национальная безопасность.

The question of the security of Ukrainian society as a valuable guide of public control is highlighted. Attention is focused on creating elements of safety management. The author highlights the elements of content and substance safety of Economic Development.

Key words: public control, social control, economic security, social security, national security.

Аналізуючи наявні наукові розробки вказаної в назві статті проблематики, варто погодитися, що в умовах посилення зовнішніх загроз та небезпек, а також соціально-економічної й суспільнополітичної кризи, що спостерігається в Україні, особливої актуальності набувають питання забезпечення національної безпеки. Як відомо, безпека належить до найважливіших складових життєді-

яльності людини, суспільства та держави. Її забезпечення вимагає створення системи організаційно-правових заходів, проведення яких передбачає адекватне реагування на виклики й ризики сьогодення, організацію протидії внутрішнім і зовнішнім деструктивним силам та факторам. Система управління безпекою вирізняється надзвичайною складністю, ієрархічністю й взаємозалежністю елементів.

Йдеться про управління політичною, економічною, соціальною, інформаційною та іншими видами безпеки, кожна з яких має свою специфіку, особливості прояву і функціонування. До того ж окремі елементи системи національної безпеки також є складноорганізованими і мають тільки їм притаманний предмет правового регулювання. Скажімо, управління безпекою в економічній сфері передбачає забезпечення сировинноресурсної, енергетичної, фінансової, зовнішньоекономічної, технологічної та продовольчої безпеки. Немає необхідності доводити, що кожний вид безпеки характеризується особливим правовим режимом його забезпечення. Так само має бути чітко реламентованим перелік методів та засобів юридичного регулювання в межах функціонування того чи іншого правового режиму. Варто враховувати також і ту обставину, що за умов глобалізації суспільних відносин посилюється взаємозв'язок між національною та міжнародною безпекою, принаймні в межах європейського континенту. Відтак, будь-яка реальна загроза національній безпеці неминуче позначиться на стані регіональної безпеки в цілому і навпаки.

Ситуація ускладнюється відсутністю належного розуміння сутності державноправової політики за умов транзитивного суспільства. Проблеми національної безпеки в незалежній Україні почали ґрунтовно вивчатись лише останнім часом. При цьому значна частина дослідників традиційно звертається до радянської чи російської методології безпекознавства, тоді як інші в основу наукових розробок поклали концептуальні положення західних авторів, в основі яких – усталені традиції формування політичних націй та утвердження плюралістичної демократії, що не завжди відповідає українським реаліям. За таких умов їхні висновки та пропозиції мають переважно дискусійний характер, що досить часто заважає розробці загальновизначеної стратегії забезпечення національної безпеки, розв'язанню завдань посттоталітарного періоду трансформаційних змін.

Не приділяє належної уваги питанням національної безпеки і політична еліта України, де домінують суперечливі, а то й взаємовиключні підходи до сутності та шляхів вирішення наявних проблем, їх правового унормування. Важливі політичні рішення, що закладаються в основу стратегічного розвитку України, часто ухвалюються спонтанно, без належного наукового обґрунтування, врахування національних інтересів, викликів і ризиків суверенного розвитку. Бракує компромісних варіантів забезпечення національної безпеки, створення цілісної системи управління суспільними відносинами у зазначеній сфері.

Як відомо, в демократичній державі управління національною безпекою має здійснюватися виключно у межах закону. В Україні зазначена сфера діяльності регламентується низкою нормативноправових актів.

Значну увагу цьому питанню приділяє Конституція України. У ній, зокрема, наголошується на важливості забезпечення екологічної (ст. 16), економічної, інформаційної та державної безпеки, а також оборони України (ст. 17); наведено перелік повноважень Президента України у сфері безпеки (ст. 106); визначено правовий статус Ради національної безпеки і оборони України (ст. 107), обов'язки Кабінету Міністрів України у сфері забезпечення обороноздатності та національної безпеки України (ст. 116) тощо. Підкреслюється, що основи національної безпеки повинні визначатися виключно законами України (ст. 92).

Водночас варто констатувати, що у чинному законодавстві механізм управління сферою безпеки врегульовано недостатньо, закладено певні суперечності принципного характеру, відсутня чітка регламентація понятійнокатегорійного апарату. Так, бракує обґрунтування сутності поняття «національна безпека» та його похідних. Законодавець не визначає правовий статус екологічної, економічної, інформаційної та державної безпеки, їхню ієрархію, міру їх співвідношення з вихідним терміном «національна безпека» [1].

Безпека економічного розвитку складає ключову части-

ну політики кожної держави. Особливо актуальною вона є для країн, які знаходяться в процесі системних трансформацій [2, с. 143]. Основними державними інституціями, що займаються проблематикою економічної безпеки України і здійснюють контроль за дотриманням економічної безпеки, є Рада Національної безпеки та оборони України, Національний інститут стратегічних досліджень при Президенті України, Національний інститут проблем міжнародної безпеки, Інститут економіки НАН України, Українська академія зовнішньої торгівлі, Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка та ряд інших державних і наукових установ [2, с. 144].

Забезпечення економічної безпеки держави не може здійснюватися суто ринковими механізмами саморегуляції, бо вони ефективно працюють на макрорівні тільки за наявності раціональної структури економіки, яка сама по собі не створюється. Тому економічна безпека держави повинна формуватися і підтримуватися всією системою механізмів саморегулювання і регулювання, тобто за допомогою державних органів та інститутів ринку [3].

В науковій літературі поняття «економічна безпека» тлумачиться як «стан економіки й інститутів влади, за якого забезпечуються гарантований захист національних інтересів, соціальна спрямованість політики, достатній оборонний потенціал навіть за несприятливих умов розвитку внутрішніх і зовнішніх процесів» [4, с. 12]. Громадський контроль, на нашу думку, є одним з чинників, що може суттєво зменшувати загрози економічного розвитку суспільства. Загроза економічній безпеці – це сукупність умов і факторів, що створюють небезпеку життєво важливим інтересам особистості, суспільства, держави [5, с. 25]. Отже, економічна безпека держави і громадян полягає не просто в гарантованості уникнення економічних катастроф у будь-якому розумінні, а в забезпеченні можливостей задоволення життєво важливих інтересів, яке досягається за допомогою активного функціонування економіки, підтримання умов розширеного відтворення [6, с. 72].

Економічна безпека – це «стан і здатність економічної системи протистояти небезпеці руйнації її організаційної структури і статусу, а також перешкодам досягнення цілей розвитку» [7, с. 17]. Саме громадський контроль є однією з перешкод руйнації економіки, якщо розглядати його, наприклад, в контексті контролю за самоорганізацією економічної злочинності як на мікро-, так і на макрорівні. Економічна безпека держави виражає сукупність відносин, що забезпечують ефективне функціонування економіки на мікро-, макрорівні [8, с. 10]. До сукупності цих відносин належать і контрольні відносини в суспільстві.

Економічну безпеку, на погляд Ф. Медведя, можна визначити як стан захищеності економіки, коли сукупність державних і суспільних гарантій забезпечує її сталий розвиток, захист пріоритетних інтересів народу, джерел його матеріального і духовного розвитку від внутрішніх і зовнішніх загроз [9, с. 130]. Отже, спираючись на ці визначення, можна зазначити, що громадський контроль громадянського суспільства за діяльністю держави і, навпаки, контроль держави за діями суб'єктів громадянського суспільства в цілому сприяють захищеності економіки.

Економічна безпека будь-якої держави, а отже, і контроль за забезпеченням економічної безпеки ґрунтується на максимальній автономії її діяльності із забезпечення стабільного функціонування національного господарства. Основною умовою цього стає контроль за забезпеченням економіки різними видами ресурсів у достатньому обсязі. Одними з найважливіших і найнеобхідніших для надійної роботи підприємств є енергетичні ресурси. Усі показники, пов'язані з їх використанням, тією чи іншою мірою впливають на собівартість продукції, рентабельність виробництва і цілком залежать від стану енергетичного комплексу. Паливно-енергетичний комплекс – це базовий сектор економіки, де виробляється важливий ресурс, який забез-

печує включення до процесу виробництва всієї решти ресурсів держави: виробничого апарату, сировини, матеріалів, кадрового потенціалу, високих технологій тощо [10, с. 4].

Треба зазначити, що контроль за економічними процесами має важливе значення для функціонування та розвитку суспільства. Так, у січні 1993-го в Україні було видано декрет «Про квотування та ліцензування експорту товарів». Збут усього, що представляло реальну цінність (передусім продукція металургійної та хімічної галузей) перейшов під жорсткий контроль Кабміну України. При цьому головний виконавчий орган фактично перетворився на гігантського посередника між іноземним покупцем і вітчизняним виробником. У кожній галузі під наглядом уряду в обов'язковому порядку було створено комерційні структури. До їх повноважень входила не лише реалізація ліквідної продукції конкурентоспроможних підприємств, а й забезпечення останніх усім необхідним для виробництва. Тільки через цих посередників заводи та комбінати мали право виходити на зовнішній ринок. Тільки у них виробники були зобов'язані купувати сировину й устаткування, комплектуючі й енергоносії. При цьому керівники підприємств не знали, за яку ціну спекулянт (уповноважений урядом) збуває їхній товар за рубежем. Як і те, за скільки купує паливо чи матеріали. Занижений експорт, завищений імпорт, виведення неврахованих коштів за кордон – усе це стало узаконеною нормою життя українського суспільства в той період. У березні того ж 1993-го «надзвичайний уряд» іншим декретом легалізує довірчі товариства. Пізніше, коли проблема узаконеного обкрадання населення набуває воїстину гігантських масштабів, Леонід Кучма (на той час уже президент) створює спеціальну комісію, яка повинна буде вивчити діяльність трастів. «Комісарам» залишиться тільки зафіксувати суму втрат – до 1 січня 1995 року «довірителі» викачають із країни 28 трлн. 200 млрд. карбованців. Цифра виглядає більш ніж значною. Це при тому, що незалежні експерти назвуть її добряче заниженою. Саме тоді безліч учорашніх флагманів вітчизняної індустрії перетворилися на банкрутів. Саме тоді горезвісний бартер перетворився на головну, а іноді і єдину форму розрахунку. Саме тоді було створено потужний фундамент тіньової економіки і саме тоді назвали свій перший капітал чимало тих, кого сьогодні прийнято називати олігархами [11, с. 2].

Панівною в забезпеченні економічної безпеки є фінансова сфера, отже, і контроль за нею. Фінансова сфера не просто диктує суспільству свої вимоги, але й нерідко формує їх на засадах, які не мають нічого спільного з національними інтересами власної держави, її економіки та потреб населення. Слід також взяти до уваги, що процес панівного становища фінансової сфери у світових масштабах продовжувався століттями, уряди і народи поступово пристосовувалися до цього стану, а українська держава та її населення фактично неочікувано опинилися у бурхливому фінансовому вирії. Україні довелося на власному досвіді набувати вміння долати фінансові кризи [6, с. 69].

Деяким зрушенням в посиленні ефективності фінансового контролю в Україні є зростання на 72% бюджетних надходжень у 2005 році, до того ж не зумовлених ростом ВВП. Зрозуміло, що зміцнення економічної безпеки держави знаходиться на напрямках громадського контролю інноваційної діяльності та розвитку галузей, які забезпечують зростання науково-технічного рівня держави. Але стан економіки на сучасному етапі свідчить, що, на жаль, Україна не має власної, глибоко продуманої стратегії інноваційного розвитку [12, с. 171].

Декларуючи необхідність інноваційного розвитку економіки України, держава реально нічого не робила для такого розвитку. Підтвердженням цього є стрімке скорочення обсягів державної підтримки наукової та науково-технічної діяльності. Протягом перших 10 років ринкової трансформації економіки України частка видатків держав-

ного бюджету на науку знизилася з 0,82 до 0,3% ВВП, тобто до рівня слаборозвинутих країн [13, с. 4].

Інноваційний вплив науки на суспільне життя залежить від рівня її фінансового забезпечення. При фінансуванні у межах 0,4% ВВП наукові дослідження мають для суспільства тільки культурно-освітнє значення; коли держава витрачає на науку до 0,9% ВВП, то можна очікувати й появи нових наукових результатів; і тільки при вищих обсягах фінансування наукові дослідження суттєво впливають на економіку. Тому зовсім не випадково 90% продукції національного виробництва не мають наукового забезпечення [12, с. 5].

Історичний досвід свідчить, що приватний бізнес, підприємці та громадяни стають тим більше зацікавленими у зміцненні держави, контролюють всі дії, що спрямовані на захист її інтересів, чим ефективніше розвивається економіка країни та чим впевненіше держава створює оптимальні умови для реалізації приватних економічних інтересів, для стабільності. Однак в сучасних реаліях громадський контроль в сфері бізнесу є недосконалим. Функцію контролю і регулювання все частіше беруть на себе не дрібні та середні підприємці, а фінансово-промислові групи, що в свою чергу породжує певні виклики та загрози.

Порівняно з іншими політико-економічними угрупованнями, фінансово-промислові групи – відносно новий тип актора суспільно-політичного життя в країні. Поряд із корпоративними групами, успадкованими із пізньої радянської політичної практики – галузевими лобі та регіональними політико-адміністративними «кланами», – фінансово-промислові групи складають основний реєстр політико-економічних утворень, які формують основні системні контури української політики. Понад те, роль та значення фінансово-промислові групи останнім часом стрімко зростає [13, с. 34]. Будь-яка влада в Україні може здійснювати свої владні повноваження тільки через консенсус інтересів з інтересами великого бізнесу. Якщо державні інституції якоюсь мірою аналізують і контролюють процеси розвитку фінансово-промислові групи, то громадськість має про них інформацію через ЗМІ, власниками яких і є, як правило, фінансово-промислові групи.

До внутрішніх чинників громадського контролю по забезпеченню економічної безпеки країни зараз додаються і зовнішні. Контроль над економікою окремих країн може перейти від суверенних урядів у інші руки, в тому числі до найсильніших держав, багатонаціональних або глобальних корпорацій і міжнародних організацій. Тобто в процесі глобалізації можна побачити загрозу національному суверенітету [14, с. 33]. Найбільш яскраво це проявляється в енергетичній залежності України від поставок газу з боку Росії.

Окремої, більш пильної уваги заслуговує громадський контроль над економічними війнами. Це явище з'явилося достатньо давно у сфері міжнародних відносин і розвивалося по мірі зростання ролі економічного чинника в політично-військовій потузі держав.

Є пряма залежність між військово-політичним і економічним потенціалом країни, тому, послабляючи або, навіть, знищуючи економіку, можна суттєво послабити військовий потенціал. Одночасно, поза політичними негараздами, послаблення економіки породжує соціальні конфлікти, а це все разом дестабілізує державу й робить її неспроможною до оборони [14, с. 33]. Багато науковців дають різні визначення поняття "економічні війни", однак спільним знаменником є сукупність економічних, правових і адміністративних дій, спрямованих проти економіки противника.

З погляду громадського контролю за дотриманням економічної безпеки методи економічної війни, виходячи з цілей і способів її проведення, можна поділити на такі, що орієнтовані на напад, оборонні і відповідні. В цьому контексті вагома роль належить урядові, який повинен системно контролювати і ліквідувати ті негативні явища, які мо-

жуть стати об'єктом зовнішнього економічного «нападу».

Особливого контролю потребує використання так званої «економічної зброї», наприклад, такий її вид, як економічне розбалансування. У кожній державі має місце певне розбалансування в економічному розвитку регіонів, що є джерелом напруженості в ній. Якщо збільшити його до певної межі, почнуться суттєві негаразди. Між регіонами виникатимуть або загострюватимуться суперечності, протистояння, конкуренція. Відомо, що інтереси регіонів лобіюють у вищих законодавчих та виконавчих органах влади. За зазначених умов лобювання збільшиться, протистояння загострюються. Внутрішні сутички за значущістю переважають зовнішні. Країна відчуває дисбаланс. Починається внутріполітична криза, яка може призвести до зміни уряду, підвищення рівня соціальної напруженості і, навіть, – до відокремлення регіонів від держави і її загибелі. Все це суттєво підриває конкурентоспроможність держави на зовнішньополітичній арені та на світових ринках [15, с. 53-54].

До контролю за економічною діяльністю суспільства і забезпечення засобів по дотриманню економічної безпеки примикає питання контролю за економічною діяльністю суб'єктів суспільства.

Відсутність розвитку в економічній діяльності суб'єкта неминуче супроводжується виникненням для нього економічної загрози, під якою розуміють потенційну можливість нанесення шкоди суб'єкту господарської діяльності з боку факторів зовнішнього та внутрішнього середовищ. Якщо суб'єкт усвідомлює загрозу та приймає необхідні дії по її нейтралізації, то загроза може перестати існувати, або суб'єкт створить необхідні умови контролю за її проявами. У разі бездіяльності суб'єкта економічна загроза може перерости в економічну небезпеку, під якою розуміють реальну можливість нанесення шкоди суб'єкту господарської діяльності з боку факторів зовнішнього та внутрішнього середовищ. Аналітики виділяють два рівня економічної небезпеки суб'єкта: допороговий і післяпороговий. Допороговий рівень характеризується тим, що суб'єкт економічної діяльності несе втрати, які він може поновити і тим самим створити для себе умови економічної безпеки. Післяпороговий рівень економічної небезпеки викликає такі втрати, які руйнують організаційні структури суб'єкта та унеможливають виконання його місії [16, с. 169]. Заслугує на увагу і проблема громадського контролю за нормотворчістю. Так, з року в рік

зростає кількість судових справ за позовами фізичних і юридичних осіб щодо визнання незаконних нормативно-правових актів виданих Національним банком України, міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади.

У цьому контексті досить актуальним є питання контролю за безпекою особистості.

Для часткового вирішення цієї проблеми можна запропонувати наступну освітню програму забезпечення основ духовної безпеки сучасної людини шляхом громадського контролю. Спираючись на дослідження І. Гамрецького [17], зазначимо такий механізм реалізації цієї програми:

- контроль при оцінюванні подій, явищ, фактів історії та культури, які містять деструктивний потенціал (генезис міжнаціональних конфліктів, міжконфесійних суперечок тощо);

- громадський контроль за міфами і теоріями, які містять людиноненависницькі ідеї;

- здійснення профілактики будь-яких форм групового нарцисизму на національному, релігійному й іншому ґрунті;

- контроль за експлуатацією почуття помсти, що слугує духовним підґрунтям для підігрівання ненависті в пам'яті кожного нового покоління, а також громадський контроль за будь-якими проявами насилля;

- громадський контроль за розповсюдженням конструктивних ідей, наприклад гуманізму;

- контроль за цілеспрямованим розкриттям змісту різних форм психологічного насилля, методів маніпулювання людьми тощо.

Отже, державна стратегія національної економічної безпеки й контроль за її виконанням повинен передбачати:

- характеристику та класифікацію внутрішніх і зовнішніх загроз;

- визначення і моніторинг факторів, які підривають соціально-економічну систему держави;

- визначення критеріїв і параметрів, які характеризують національні економічні інтереси;

- формування економічної політики та необхідного механізму, що усуває або пом'якшує дію факторів, які підривають соціально-економічну систему держави;

- управління та координацію діяльності органів державної влади із забезпечення економічної безпеки на глобальному національному і регіональному рівнях [9, с. 134].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Недюха М., Федорін М. Деякі правові аспекти управління системою забезпечення національної безпеки України // Вісник Національної академії прокуратури України. – 2010. – № 2 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://archive.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vnaru/2010_2/04Neduh.pdf.
2. Дацків Р. М. Економічна безпека у глобальному вимірі // Актуальні проблеми економіки. - 2004. – № 7(37). – С. 143–153.
3. Андрійко О. Ф. Державний контроль: теорія і практика: Наук. доп. / НАН України; Інститут держави і права ім. В. М. Корецького. Відділ проблем державного управління і адміністративного права / М. С. Лопата (ред.). – К., 1999. – 23 с.
4. Экономическая безопасность. Производство-финансы-банки / Под ред. В. К. Сенчагова. – М.: ЗАО «Финстатинформ», 1998. – 128 с.
5. Барановський О. І. Фінансова безпека. – К.: Фенікс, 1999. – 225 с.
6. Ващенко І. До питання про фінансову стабільність як складову економічної безпеки держави // Банківська справа. – 2003. – № 5. – С. 68–75.
7. Бандурка О. М., Духов В. Е., Петрова К. Я., Червяков І. М., Основи економічної безпеки : підручник. – Харків : Вид-во нац. ун-ту внутр. справ, 2003. – 236 с.
8. Кравченко С., Теленик С. Основні напрямки забезпечення економічної безпеки України // Економіка. Фінанси. Право. – 2002. – № 12. – С. 6–10.
9. Медвідь Ф. Економічна безпека: небезпеки і загрози національним та національно-державним інтересам України // Вісник Української академії державного управління: – 2003. – № 2. – С. 129–135.
10. Гайдук В. Розвиток паливно-енергетичного комплексу України як основи її економічної безпеки // Економіка України. – 2001. – № 5. – С. 4–7.
11. Рахманін С. Союз непримиренних однодумців // Дзеркало тижня. – 2005. – № 50. – С. 2.
12. Чечетов М. Інноваційна складова ринкової трансформації // Економіка України. – 2004. – № 11. – С. 4–14.
13. Сушко О., Лісничук О. Українські фінансово-промислові групи в політико-економічних процесах // Економічний часопис-XXI. – 2003. – № 6. – С. 33–37.
14. Дацків Р. Глобальні економічні війни та національна безпека // Банківська справа. – 2005. – № 1. – С. 30–36.
15. Пастернак-Таранушенко Г. Безпека: система, підсистема, оцінки, нова зброя // Економіка України. - 2000. – № 12. – С. 53–57.
16. Ковальов Є. В. Інноваційний аспект економічної безпеки // Право і безпека. – 2005. – № 2/4. – С. 169–172.
17. Гамрецький І. Толерантність і духовна безпека молоді // Рідна школа. – 2005. – № 4. – С. 26–29.